

Akademikern.

Medlemsmagasinet från Akademikerförbundet SSR

Susanne Larsson
tränar de intagnas
impulskontroll med hjälp
av VR-glasögon.

Cyber- terapi mot nya brott

Akademikerförbundet SSR önskar alla medlemmar, förtroendevalda, med- och motparter och andra som vi haft kontakt med under året en riktigt god jul och gott nytt år.

Akademikerförbundet SSR stöder Barncancerfonden i stället för att skicka jul- och nyårskort.

Akademikerförbundet SSR

Välkommen

Foto: Viktor Gårdsäter

MAKTSKIFTE

Historiskt skifte med konsekvenser

Annika Clemens

Chefredaktör
Akademikern

Det har varit en händelserik höst och mycket tyder på att det kommer att fortsätta så ett tag framöver. Maktskiftet i svensk politik kommer att föra med sig stora förändringar för många, inte minst för många av Akademikerförbundet SSR:s medlemmar.

Det är historiskt på flera sätt. Fyra partier styr landet, men det största – och det enda i nya styret som gick framåt i valet – är inte med i regeringen. Den består av tre partier som alla backade. Priset för den dealen är att det parti som inte sitter med i regeringen har fått desto mer att säga till om. Kanske mest av dem alla.

De har utlovat stora förändringar. Paradigmskifte till och med. Detta samtidigt som statsministern har lovat att jobba för enighet i stället för splittring.

Det finns medlemmar som ser fram emot reformerna, men det finns också

Tipsa oss!

Akademikern är till för dig. Vad vill du läsa om? Mejla chefred@akademikern.se

de som oroar sig för följderna av de kommande förändringarna.

Inom Kriminalvården finns en oro över hur behandlingsverksamheten kommer att påverkas, den som ska förhindra intagna från att begå nya brott när de kommer ut. På Migrationsverket befarar personalen ny turbulens med nya neddragningar.

Det här numret ägnar vi åt aviserade förändringar i politiken och går djupare in på vad de kan komma att innebära för medlemmar i olika verksamheter.

Och till sist, en rolig nyhet: Akademikern vann guld på Publishinggalan, kategori medlemstidning yrke! Fortsätt gärna att höra av er till oss med tips, frågor och tankar om det ni är allra mest intresserade av, så att vi kan fortsätta göra ett bra magasin och en läsvärd sajt. ●

”Väcker ilska eller en massa tankar och impulser.”

Hurra! Akademikern vann guld i kategorin "medlemstidningar yrke" under Publishinggalan.

8
Ordförande
"Regeringen missar målet."

11
Aktuellt
Akademikers löner inom polisen halkar efter.

15
Frågan är ...
Allt fler oroas av omvärldsläget. Hur bemöter man människor i kristider?

18
Terapi med VR-glasögon
Våldsamma kriminella tränar impuls kontroll för att undvika nya brott när de släpps ut ur fängelset.

31
Nytt styre
Nya regeringens besked får stora konsekvenser för många medlemmars yrkesverksamhet.

38
Fortsatt turbulent
Personalen på Migrationsverket har redan gått igenom stora förändringar. Nu väntar fler.

46
AI – inte så märkvärdigt
Det finns en övertro på artificiell intelligens och riskerna är helt andra än vad vi ofta tror.

50
Vill leda i kris
Jill Clavell utbildar sig i ledarskap på Försvarshögskolan.

59
Vi svarar
Vilka rättigheter har jag på jobbet när hörseln försämrats?

62
Så funkar det
Så mycket får du jobba fackligt på arbetstid.

66
I luften
Yrkanden för 2023 års lönerörelse.

”Nej, jag är inte galen. Men jag gillar förändringar.”

KONTAKTA OSS

red@akademikern.se
www.akademikern.se

Redaktion

Chefredaktör & ansvarig utgivare
Annika Clemens,
08-556 06 440,
chefred@akademikern.se

Art director Sandra Johnson

Reportrar

Karin Persson, Stefan Karlsson,
Therese Johansson, Anne Ralf
Hållbus, Tim Andersson

Fotografer

Marcus Gustafsson, Anna-Lena
Lundqvist, Linus Sundahl-Djerf

Omslag Anna-Lena Lundqvist

Korrektur Monika Lann

Tryck Norra Skåne Offset

Produktion

A4 Text & Form på uppdrag av
Akademikerförbundet SSR.
www.a4.se

Annonser

Adsales, Barbara Marsella:
08-580 80 419, info@adsales.se

Prenumeration

Medlemsprenumeration:
medlem@akademssr.se
Övrig prenumeration:
prenumeration@akademssr.se
Gratis för medlemmar. Övrig
prenumeration inom Sverige 350 kr

Akademikerförbundet SSR
Box 12800, 11296 Stockholm
Besöksadress: Mariedalsvägen 4,
11296 Stockholm/ www.akademssr.se

Utllysning av forskningsmedel inom ungdomsvård och missbruksvård

Ansökningstillfälle 28 februari 2023

Statens institutionsstyrelse (SiS) är en statlig myndighet som bedriver individuellt anpassad tvångsvård. Inom ungdomsvården vårdas ungdomar med psykosocial problematik och ungdomar dömda till sluten ungdomsvård. Inom missbruksvården vårdas vuxna med skadligt bruk och beroende. Viktiga uppgifter för SiS är att bedriva metodutveckling samt att stödja forskning i syfte att öka kunskapen om och förbättra SiS vård och behandling. Därför finansierar SiS extern forskning via en årlig utlysning av forskningsanslag.

Forskare är välkomna att inkomma med ansökningar om anslag till forskningsprojekt som tar sin utgångspunkt i SiS forskningsprogram. I år välkomnar vi särskilt studier om utfall och uppföljning av vården samt personalens och organisationens betydelse för vården.

Ansökningstillfället gäller såväl ett- som fleråriga forskningsprojekt.

Senast den 28 februari 2023 ska projektskisser ha inkommit till SiS för projekt som avses löpa från och med den 1 januari 2024.

Läs mer och ladda ner forskningsprogram, ansökningshandlingar och anvisningar från www.stat-inst.se/ansokan

50

Västerås / Stockholm

Jill Clavell tar en paus från jobbet i Västerås för att plugga ledarskap på Försvarshögskolan.

Foto: Linus Sundahl-Djerf

18

Borås / Kriminalvården
Susanne Larsson och Jessica Asp med VR-utrustning som förebygger återfall i brott.

Foto: Anna-Lena Lundqvist

38

Uppsala /
Migrationsverket

Daniel Simmons anar en trötthet hos personalen när förutsättningarna ständigt förändras.

Foto: Marcus Gustafsson

Ordförande

UTMANINGAR

”Vårt öppna samhälle är hotat”

Heike Erkers
Förbunds-
ordförande
i Akademiker-
förbundet SSR

Som fackförbund står vi inför stora utmaningar. Vi behöver stärka vår röst i samhällsdebatten. Det handlar om att bli en starkare röst i professionsfrågor så att våra medlemmars kompetens tas tillvara på bästa sätt. Men också om att vara en tydlig aktör i det politiska samtalet om samhällsutvecklingen.

Vi är inte partipolitiska men vi har en skyldighet att stå upp för våra värderingar när vi ser att både regeringsavtalet och samhällsdebatten innehåller många förslag som helt ändrar den samhällsmodell vi vill ha.

Våra medlemmar kommer att bli krockkudden för vilket land Sverige ska bli framöver. När politiken kommer med förslag som tassar på rättssäkerhetens principer eller minskar allmänhetens förtroende för exempelvis socialtjänsten ska vi hålla emot. Våra

Förbundet i sociala medier

#bästafacket #uppdragvälfärd #öppetverige

medlemmar ska inte förväntas polisanmäla sina klienter för bristande vandel.

Våra medlemmar i socialtjänsten har kunskapen att vända utvecklingen för unga på glid, men då krävs också resurser. Vi ser en riktning där politiken i allt högre grad vill lägga över det ansvar som borde vara förebyggande till de rättsvårdande myndigheterna.

Regeringens budget för 2023 missar helt målet. De säger ett nyrekryteringen till gängen ska brytas men satsar bara på rättsväsendet och nästan inget på det förebyggande arbetet. 10 miljoner till 290 kommuners socialtjänst för förebyggande arbete är ett hån mot våra medlemmar.

Medborgares trygghet är vårt ansvar. Nu kavlar vi tillsammans upp ärmarna och presenterar lösningar på problemen i stället för symbolpolitik. 📌

Missa inte våra poddar

SAMHÄLLSVETARPODDEN

För dig som är intresserad av aktuella samhällspolitiska frågor med en facklig twist. Varannan vecka diskuterar vi allt från politik, profession och arbetsmarknad till akademisk utbildning och forskning.

CHEFSPODDEN

Chefspodden är en podd om chefs- och ledarskapsfrågor ur ett professionsperspektiv. I podden medverkar forskare, debattörer, chefer och specialister.

SOCIALTJÄNSTPODDEN

I Sveriges ledande socialtjänstpodcast tar vi upp de heta frågorna för socialtjänsten. Här möter du intressanta personer, oväntade vinklar och ny kunskap.

SAMHÄLLSEKONOMISKA PODDEN

I Samhällsekonomiska podden samtalar förbundets chefsekonom Simon Vinge med intressanta gäster om de mest aktuella samhällsekonomiska frågorna.

Du hittar poddarna där poddar finns – och på akademssr.se/podcasts

Akademikerförbundet SSR

Måste du veta din nästa månadslön?

Självklart. Och det borde vara lika självklart att veta vad du får i pension. Ta hjälp via ditt fackförbund. Gör kloka val och ordna sparandet. Börja här: akademikerforsakring.se/pension

**Akademiker
försäkring**

I samarbete med
skandia:

Fler nyheter

Följ nyhetsflödet på
[Akademikern.se](https://akademikern.se)

POLITIK

Kritik mot anmälningssplikt

Enligt Tidöavtalet ska kommun- och myndighetsanställda rapportera till polisen om de möter personer som vistas i landet utan tillstånd. Myndigheter som kommer i kontakt med papperslösa ska ha ansvar att säkerställa personens lagliga rätt att vistas i landet.

Heike Erkers, ordförande i Akademikerförbundet SSR, varnar för att det skulle försvåra för många av förbundets medlemmar att utföra sitt arbete.

– Professioner som verkar i förtroendebranschen och vars verksamhet bygger på tillit kan inte bygga ett parallellspår som kan upplevas som angiveriverksamhet.

Det är viktigt att invänta ett lagförslag, säger hon, men varnar ändå för riskerna om det skulle bli verklighet.

– Om människor inte har förtroende för samhället brister möjligheten att hjälpa.

Regeringen planerar att utreda eventuella undantag.

Text: Annika Clemens Illustration: Getty Images

Aktuellt

KRÖNIKA

Många turer för Arbetsförmedlingen

1 419. Så många dagar kommer reformeringen av Arbetsförmedlingen ha pågått när den går i mål i december. Det är nästan fyra år som gått sedan fredagen i januari 2019, då januariavtalet utropades av S, MP, C och L. Punkt 18 i avtalet innebar att Arbetsförmedlingen reformeras i grunden.

En sak har jag lärt mig under den här resan. Saker och ting blir aldrig som man tänkt sig. Nu skrivs ett nytt kapitel i Arbetsförmedlingens historia.

Hela Johan Bergs krönika finns att läsa på akademikern.se

FOTBOLLS-VM

Olust inför fotbolls-VM

Qatar som står värd för fotbolls-VM anklagas för att kränka mänskliga rättigheter. Homosexualitet är olagligt, VM-arenorna har byggts av migrantarbetare under slavliknande villkor och fackföreningar är inte tillåtna. Kan man titta på matcherna med gott samvete? Nej, menar flera personer i en enkät som Akademikern har gjort.

– Det är en otrolig skandal på alla sätt, säger Maja Aase från Union to Union.

Läs alla svar på akademikern.se

LÖN

Civilanställda inom polisen missar lönellyft

Riktade lönesatsningar på poliser skapar missnöje bland de civilanställda som inte får del av löneökningen.

Polismyndigheten i Sverige har cirka 36 000 anställda. Ungefär en tredjedel av dem är civilanställda – jurister, it-tekniker, utredare, personal inom HR och ekonomi och ytterligare ett antal nödvändiga kompetenser. Riksdagen har två år i rad avsatt medel för att höja polisernas löner rejält, men inte inkluderat civilanställda på myndigheten.

– Det blir väldigt orättvist och snedfördelat.

På det här sättet sänker man lönerörelsen så som den är tänkt att fungera. Löner ska baseras på kompetens och prestation och det ska gälla alla inom myndigheten, säger Cecilia Frisell, ordförande för Saco-S och huvudskyddsombud.

Vad tror du behövs för att vända utvecklingen?

– För det första att politikerna plockar bort fingrarna ur syltburken. Visst behövs stora resurser till polisen, men polismyndigheten måste själv ha företräde när det gäller att fördela medlen. De anställda som bidragit mest till verksamheten ska belönas. Punkt.

– Många civila utredare känner sig förfördelade. De sitter i samma utredning och gör samma jobb som sina poliskollegor, men tjänar betydligt mindre. Signalvärdet blir att akademiker och civilanställda inte gör ett lika värdefullt arbete som poliser. Den som vill vara en attraktiv arbetsgivare kan inte förvänta sig att människor ska finna sig i en orättvis lönebildning.

Text: Anne Raif Hållbus Illustration: Getty Images

KLIMAT

Saknar fackligt engagemang

FN:s klimatomöte i Egypten avslutades med en allmän känsla av besvikelse över det magra resultatet.

Helena Isberg Malmgård, som startade Facebookgruppen Socialworkers for future, saknar ett tydligare engagemang för klimatet även hos fackförbunden.

– Jag önskar att facket skulle våga ta tydligare ställning. Klimatet är framtidens ödesfråga. Vill man dra det till sin spets kan man säga att det inte finns några jobb på en död planet.

Fler fackförbund skulle kunna arbeta med så kallade klimatombud, där en person har i uppdrag att driva klimatfrågor på arbetsplatsen, tycker hon.

När Socialworkers for future startade 2019 var klimatfrågan stor. Greta Thunberg och Fridays for future fick ut mängder av skolungdomar på gatorna. I dag talas det tystare om klimatkrisen.

– I Sverige har frågan marginaliserats. Det är beklagligt.

35 800

personer var sjukskrivna på grund av stress i mars 2022. Stressrelaterade sjukskrivningar ökade med 13 procent 2022 jämfört med 2019. Sjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa står nu för närmare hälften av alla sjukfall, enligt Försäkringskassan. Läs mer: [akademikern.se](https://www.akademikern.se)

Hej egenföretagare!

Du vet väl att Akademikerförbundet SSR har särskild service för dig som har eget företag.

Vår företagsförsäkring är mycket förmånlig och Folksamns juristförsäkring ingår i avgiften.

Läs mer om fördelarna på [akademssr.se/egenforetagare](https://www.akademssr.se/egenforetagare) eller scanna koden.

PS. Serviceavgiften är avdragsgill i företaget.

Akademikerförbundet SSR

Boka din rådgivning!
0771-111 999

Behåll din trygghet i sämre tider

När ekonomin är ansträngd behöver många se över sina utgifter. Då är det viktigt att prioritera rätt och behålla försäkringar som ger dig ekonomisk trygghet om olyckan skulle vara framme. Det är i sämre tider de kan vara som allra viktigast.

Boka en kostnadsfri rådgivning

Har du funderat på vilka försäkringar du bör ha utifrån din livssituation? Behöver du hjälp kan du boka en kostnadsfri rådgivning hos någon av våra licensierade rådgivare och se till att du har rätt försäkringar utan att vara överförsäkrad. Boka din tid på akademikerforsakring.se/radgivning.

Du kan också boka din tid genom att skanna koden.

Akademiker försäkring

– en förmån från ditt fackförbund

Frågan är ...

Många oroar sig för världsläget med sämre ekonomi, klimatförändringar och krig.

OROSTIDER

Lågkonjunktur, klimatkris och ett säkerhetsläge som är det sämsta på flera decennier. Hur möter man människors oro för framtiden?

Text: Therese Johansson
Illustration: Getty Images

Johan Adolfsson
Budget- och skuldrådgivare i Kristianstads kommun

– **Vi hjälper överskuldssatta** att komma till rätta med sina skuldproblem. Det ska finnas en budget- och skuldrådgivare i varje kommun i Sverige, och rådgivningen är helt kostnadsfri. Vi stöttar och visar klienten att de inte är ensamma. Tillsammans kan vi lägga upp en budget utefter de ekonomiska förutsättningarna som finns, eller skapa en plan för hur de kan gå vidare med till exempel skuldsanering.

Ofta väntar man för länge med att ta tag i sina problem, just för att det finns ett tabu kring detta. Inte sällan är vi de första som får höra om problemen, och då brister det ofta. Man skäms och kan inte förstå hur det har fått gå så långt. Vi kan få agera både psykologer och personliga tränare när det gäller klienternas privatekonomi. Men när väl allt ligger på bordet och vi har gjort en plan tillsammans brukar det kännas väldigt skönt, då har man tagit första steget. Det är en lättnad.

Karolina Jackson
Kurator på Bris

– **Många vuxna är** oroliga kring vad som händer med allt från ekonomin till det säkerhetspolitiska läget. Då kan det vara svårt att prata med barnen i rädsla att föra över sin egen oro till dem. Då kan det hända att barn vänder sig till oss.

Det är mycket oro kring klimatet, vad som ska hända i framtiden. Kriget i Ukraina är också förkommande i samtalen. Generellt oroar sig barn för det som vuxna oroar sig för. Det är viktigt att vara lyhörd kring vad som händer inom just det barnet. Alla reagerar på olika sätt. Var ärlig, men fundera också kring vilken typ av information som är hjälpsam för barnen. Det är helt ok att inte ha svar på alla frågor.

Man får visa oro för barnen, men försök att inte överföra din oro. När det gäller exempelvis familjeekonomin är det viktigt att förmedla att det är vi vuxna som hanterar situationen, men samtidigt möta och bekräfta barnets eventuella oro. Samtidigt är det bra att ingjuta hopp genom att förklara att det finns många vuxna som jobbar för att lösa situationen, vare sig det gäller kriget, klimatet eller inflationen.

”Det finns ett ökat behov av samtal kring vad som händer i världen.”

SARAH BLOMBERG

Sarah Blomberg
Socionom i Nyköpings församling, Svenska Kyrkan

– **Det viktigaste är** att lyssna. Många har behov av att lätta sitt hjärta, och att då få prata med någon och verkligen bli hörd betyder mycket. Att inte stänga in sig med sin oro är viktigt, jag brukar råda att söka sig till verksamheter dit man kan gå och träffa andra, fokusera på här och nu.

Det finns ett ökat behov av samtal kring vad som händer i världen och hur det påverkar den egna situationen. Förutom ekonomin är kriget i Ukraina väldigt närvarande i samtalen.

Det är påtagligt att skyddsnetten har förtunnats, fler faller mellan stolarna då myndigheter som till exempel socialtjänsten har sina riktlinjer som inte alltid förändras i samma takt som samhällsutvecklingen. Det kan vara ganska fyrkantigt, enligt dem jag träffar som är i behov av hjälp.

Svenska kyrkan i Nyköping har bland annat ett kafé där vi erbjuder arbetsträning. Vi hjälper också till med kontakt med Arbetsförmedlingen och andra samarbetspartners. Dessutom informerar vi om olika initiativ och verksamheter med socialt fokus. Vi märker att trycket är jättehögt, det väller in ansökningar.

BOKA EN VECKA I FÖRBUNDETS FINA FRITIDSHUS

KLÖVSJÖ CAGNES-SUR-MER FUENGIROLA

Du som är medlem i Akademikerförbundet SSR kan hyra förbundets hus och lägenheter till förmånliga priser. Se lediga veckor och boka enkelt på akademssr.se/fritidshus

Akademikerförbundet SSR

akademssr.se/fritidshus 08-617 44 00 fritidshus@akademssr.se

Susanne Larsson
ansvarar för
behandlingen med
VR-teknik.

Våldsamma kriminella
på Boråsanstalten tränas
i impuls kontroll med
VR-glasögon. Syftet är
att förhindra nya våldsbrott
när de intagna släpps ut.

Text: Karin Persson
Foto: Anna-Lena Lundqvist

VR mot våld

Susanne Larsson ansvarar för behandlingar i Kriminalvården som ska minska risken för återfall i brott när de intagna släpps ut. →

J

Jessica Asp står stilla mitt i rummet och låter blicken vandra över den virtuella shoppinggata som kollegan Susanne Larsson valt att placera henne på. Gatan är rikligt befolkad, också det ett verk av Susanne Larssons knapptryckningar. Så kommer en man släntrande, för nära. Han vrider på huvudet när han stryker förbi och formar läpparna till ett leende.

När Jessica Asp blir befriad från de täckande hörselkåporna, får av sig handkontrollerna och skjuter upp VR-glasögonen i pannan är hon lite yr.

– Det är en svindlande känsla att vara i den där världen, säger hon.

Vi befinner oss i ett behandlingsrum på Anstalten Borås, ett fängelse i säkerhetsklass två med 146 platser. Här använder man sedan drygt två år tillbaka VR-teknik som ett komplement i behandlingen av klienter med våldsproblematik. Beteendevetaren Susanne Larsson arbetar som så kallad programledare, vilket betyder att hon leder några av Kriminalvårdens behandlingsprogram här i Borås. Jessica Asp är precis nyanställd som programledare och går bredvid.

Den virtuella värld hon nyss befunnit sig i liknar mer The Sims än vår verklighet. Ändå känns den verklig. Den som har glasögonen och lurarna på sig är hela

tiden medveten om att det är simulering, likafullt blir det obehagligt när en krogvakt gestikulerar yvigt med sänkta ögonbryn och frågar med mörk stämma om man har tänkt sig att komma in i kväll. Eller när en man i parken, med en luva som skuggar ansiktet, gör tecknet för att skära halsen av någon.

För den som tidigare i livet befunnit sig i liknande situationer och då blivit kränkt, eller kanske utövat våld som resultat i att man nu är inlåst här, är upplevelsen sannolikt ännu starkare. Många av klienterna som får använda VR-tekniken som en del av sin behandling får hög puls och börjar svettas. Det är inte ovanligt att man också viftar, som för att slå eller knuffa, berättar Susanne Larsson.

– Ofta känner man först inte att man reagerar, men vi ser att det finns en reaktion. Många får en aha-upplevelse, att ”jaha, jag känner mig jättestressad, det har jag inte känt förut, det har gått på ren automatik”.

Tanken med VR-sessionerna är att de ska komplettera rollspelsövningarna som annars brukar ingå i de våldspreventiva behandlingsprogrammen. Genom att öva på att delta i olika scenarier ska klienterna få lättare att förstå, bli medvetna om och

Susanne Larsson

Utbildning
Beteendevetare

Arbetar
Programledare inom Kriminalvården

"Det är en svindlande känsla att vara i den där världen."

JESSICA ASP

Susanne Larsson styr den virtuella verklighet som Jessica Asp befinner sig i när hon testar VR-tekniken.

→ "Det är viktigt att vara medveten om vad man sätter igång hos klienten", säger Susanne Larsson.

→ reglera sina känslor och utveckla tekniker för självkontroll.

Oftast sträcker sig själva VR-sessionen bara över tre, fyra minuter. Mer orkar klienten som regel inte. Resten av tiden ägnas åt KBT-inriktad behandling där man bland annat pratar om vad som uppstod under besöket i den virtuella världen.

– Man måste vara medveten om vad man sätter i gång hos klienter som kör det här och vara beredd att ta emot det som kommer. Det går inte att bara avsluta och sedan säga hej då, utan man måste ta reda på vad som hände och försäkra sig om att klienten är okej, säger Susanne Larsson.

Inom traditionell hälso- och sjukvård har VR-assisterad behandling använts under en längre tid, för diagnoser som depression, specifika fobier och schizo-

freni. Men inom det forensiska området är behandlingstypen i det närmaste oprövad, både i Sverige och utomlands.

David Ivarsson är psykolog, anställd på Kriminalvården och ansvarig för det forskningsprojekt som tog VR-glasögonen innanför Boråsantaltens murar från första början. Förlagan är ett holländskt behandlingsprogram med VR som nu har testats i en pilotstudie med 15 klienter på anstalterna i Borås och Kumla. Datainsamlingen är klar och håller på att bearbetas, men David Ivarsson kan inte uttala sig om hur effektiv behandlingsmetoden varit eftersom man saknar en kontrollgrupp i studien.

– Det jag kan säga är att VR-teknologin fungerar väl i en anstaltsmiljö. Det är

Programledaren väljer utseende på personer som dyker upp i den virtuella världen.

inga problem att sätta upp och använda utrustningen och det verkar inte heller vara någon utmaning att få klienterna att testa och få det att fungera. De klienter som deltagit har själva visat mycket engagemang, säger han.

I studien av det holländska behandlingsprogrammet kunde man se viss kortsiktig effekt på deltagarnas aggressivitet, men effekten kvarstod inte vid en senare uppföljning. I sin analys lyfte forskarna fram att det kan ha berott på att deltagarna, som var patienter inom rättspsykiatri, var en spretig grupp med vitt skilda behov och att det därför inte var säkert att man kunde nå fram till alla med insatsen. Den knappa effekten kunde också bero på att programmet inte var tillräckligt intensivt eller omfattande, resonerade man.

David Ivarsson säger att han utifrån sina erfarenheter ändå ser indikationer på att den VR-assisterade behandlingen kan

ge bra effekt. Det verkar vara lättare att väcka känslor kopplade till risksituationer med VR än med vanligt rollspel, eftersom det förra upplevs mer realistiskt.

– Sessionerna väcker ilska eller en massa tankar och impulser hos klienterna. Och det är viktigt, för om vi vill hjälpa våra klienter att kunna hantera starka känslor →

"Om vi vill hjälpa våra klienter att kunna hantera starka känslor måste vi försätta dem i det tillståndet."

DAVID IVARSSON

← Även om figurerna inte ser verkliga ut, skapas en verklighetskänsla när VR-glasögonen är på.

Den som tränar med VR-glasögon håller i handkontroller som styr rörelserna i den virtuella världen.

Pilotstudien är avslutad, men Susanne Larsson fortsätter att använda VR-tekniken under behandlingarna tills någon säger något annat. På skrivbordet framför henne står två skärmar. En visar vad klienten ser i VR-glasögonen. Den andra vilka miljöer och situationer Susanne Larsson kan välja att placera klienten i. Där finns också en mikrofon och två manöverdisplayer. Det tog lite tid att lära sig behärska tekniken, berättar hon. Hon ska inte bara kontrollera rörelser, kroppsspråk och röstlägen, utan samtidigt också fokusera på vad hon och klienten faktiskt ska träna på tillsammans.

Susanne Larssons uppfattning är att klienterna tycker om inslagen av VR i behandlingen.

– De kan också bli förvånade över att det faktiskt finns redskap som gör att de blir så här påverkade.

Klienternas försvarsmekanismer faller ganska lätt i behandlingsprogrammen, upplever hon. Och hon tycker att hon har goda chanser att påverka dem så att de tar steg mot en mer positiv livsstil.

– Jag blir trött och ledsen när man pratar om ”Straffverket”. Det blir inte bättre om man tar bort värden och sätter längre straff där man bara fokuserar på negativa konsekvenser.

När vi rör oss genom korridorerna och stannar till vid ett pentry följer några klienter nyfiket fotografens arbete. Klädda i cementgrå mjukisbyxor går de över →

→ och att hitta sina gränser och sin förmåga till självkontroll måste vi försätta dem i det tillståndet. Det är först när de får vara där och träna på nya färdigheter och verktyg som de faktiskt kan lära sig att använda dem.

I sin forskning planerar David Ivarsson nu att titta vidare på vilket mervärde det kan ge att använda VR i Kriminalvårdens existerande behandlingsprogram. Hur effektiv Kriminalvårdens behandlingsverksamhet egentligen är har ibland ifrågasatts från olika håll. Inte minst av Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson som i sitt sommartal argumenterade för att Kriminalvårdens främsta uppgift är att straffa, inte vårda, och att myndigheten borde byta namn till Straffverket.

David Ivarssons kommentar till det är att den samlade internationella forskningen säger att tuffare straff i sig inte leder till en minskad risk för återfall i brott. Det gör däremot utbildning, yrkesförberede-

dande insatser, behandling och att stärka de intagnas relationer till nära och kära.

– Svensk kriminalvård ligger långt fram. Det är bättre att ge behandling än att inte ge behandling. Behandlingseffekterna för våra program är förvisso blygsamma, men när vi lyckas jobba med insatser för flera av de behov som en specifik klient har och får dem att samverka, då blir effekten större, säger han.

”Ett liv med mindre psykisk och fysisk stress.” ”Vill ha ett tryggt hem med närhet till återhämtning.” Meningarna står punktade på ett stort ark med rubriken ”Värderad riktning” på väggen i behandlingsrummet på anstalten i Borås. Det är ledaren för ett stort kriminellt nätverk som tillsammans med Susanne Larsson listat vad han vill sträva efter i tillvaron. Mer kontroll över livet, och att styras mindre av jakt på status och pengar, ryms också där.

↑
Susanne Larsson och Jessica Asp får snart sällskap av fler kollegor som ska jobba med behandling.

→ lika grå linoleummattor. Väggarna och gallren har samma kulör, bara i en något mörkare ton. Rastgården utanför fönstren, där klienterna får vistas sammanlagt en timme om dagen uppdelat på kortare pass, rymmer ett volleybollnät och en basketkorg. De tegelröda väggarna är krönta med taggtrådsserpentiner.

I den virtuella världen kliver klienten först in i ett grått väntrum och sedan ut i en värld som sprakar av färger. Jessica Asp berättar om en person som inte varit i en affär på väldigt länge, och som blev rörd när han fick se virtuella kiwifruktar på butikshyllan under sin senaste session.

Klockan 19.00 låses dörrarna till de intagnas rum. Enligt Jessica Asp är det mångas favorittid på dygnet. Då får de dra sig tillbaka och vara ifred. Om de inte delar rum förstås. Som på de flesta av landets anstalter råder överbeläggning. Vid vårt besök mullrar grävmaskiner fortfarande

på området men någon vecka senare ska nya modulhus stå klara. De rymmer 36 bostadsrum, men redan nu har man bestämt att det kommer att bli dubbelbeläggning och att 48 intagna ska husera där.

Att fängelset är överfullt sätter käppar i hjulen för behandlingsverksamheten, alla hinns inte med. Men nu har Anstalten Borås beslutat att anställa flera nya programledare. Fram tills nyligen var Susanne Larsson ensam på plats. Snart kommer hon och Jessica Asp att få fyra nya kollegor.

– Det behövs verkligen för det är jättelånga köer med klienter som behöver gå programmen. Det är prioritet ett, det går före både utbildning och sysselsättningskravet, säger Jessica Asp.

”Vi bryter den onda cirkeln” står det på bandet till personalbrickan som hänger runt hennes hals. ●

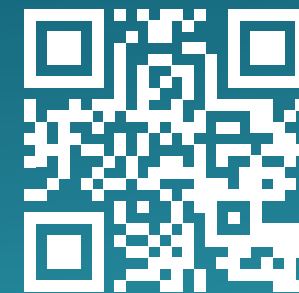
Nu kan du plugga med lön mitt i arbetslivet

Den 1 oktober 2022 infördes ett helt nytt studiestöd – Omställningsstudiestöd.

Det ger dig som har jobbat minst åtta år chansen att studera med inkomstbaserad ersättning.

Du kan fördjupa dig i ditt yrke, skaffa behörighet, studera till ett närliggande yrke – eller kanske byta bransch helt och hållet.

Scanna koden och läs allt om de nya möjligheterna.

Akademikerförbundet SSR

Kraftigt förstärkt familjehemsvård

Brizad erbjuder kraftigt förstärkt familjehemsvård.

Den gör det möjligt för individen att rehabiliteras och utvecklas i en familj med engagemang och ett informellt nätverk.

En och samma familjehemskonsulent är kopplad till ärendet med tillgänglighet **24 timmar per dygn**. Familjehemmets omsorg kompletteras med vårdinsatser som vi anpassar individuellt efter uppdragets karaktär och behov.

En placering i kraftigt förstärkt familjehem kan ses som ett **fullgott alternativ till HVB-placeringar och institutionsvård**.

Våra familjehem är familjer som kan erbjuda en **trygg och förutsägbar vardag**. Den viktigaste uppgiften är att tålmodigt bygga upp en ömsesidig, pålitlig och varaktig relation samt en känslomässig bindning oavsett livssituation, problematik eller diagnos.

Förfrågningar och information:

Christina Kråkes
Placeringskonsulent

christina.krakes@brizad.se
Tel. 070-837 19 01

Kristina Sund
Placeringskonsulent

kristina.sund@brizad.se
Tel. 070-837 69 37

Verksamhetschefer:

Susanna Axelsten

V. Verksamhetschef
susanna.axelsten@brizad.se
Tel. 070-537 85 77

Lena Maria Grandin

Verksamhetschef
lenamaria.grandin@brizad.se
Tel. 070-837 21 78

Brizad

BEHANDLINGSKONSULT

Brizad Behandlingskonsult
Box 1087
824 12 Hudiksvall

Växel: 0650-59 53 30
e-post: info@brizad.se
www.brizad.se

Varje ny medlem gör oss alla starkare

Du har väl inte missat appen som hjälper din förening att växa?

Ladda ner värv-appen idag så kan du alltid plocka fram bra argument och en medlemsansökan ur fickan.

- Argument för medlemskap
- Värningskolan
- Tipsa oss om någon som borde vara med
- Medlemsansökan direkt i mobilen

Ladda ner appen för iPhone

Ladda ner appen för Android

Akademikerförbundet SSR

Analys

Politik

Flyttlasset för nya regeringen och SD till Rosenbad har gått. **Maktskiftet** utlovar stora förändringar.

Någon som är sugen på flyttpizza?

Text: Stefan Karlsson

För många av de här grupperna är det status att hamna i fängelset.

FREDRIK HJULSTRÖM

Han är orolig för att alla resurser kommer att ätas upp av utbyggnaden, så att väldigt lite blir över till det brottsförebyggande arbetet – att Kriminalvårdens verksamhet blir mer förvaring och mindre vård.

– Det skulle innebära att fler som kommer ut från fängelserna återfaller i brott.

Saco-S i Kriminalvården delar oron för vad det kommer att leda till för verksamheten att förebygga återfall i brott.

– Vi har satsat på att ta in evidensbaserade program mot bland annat våld som vi vet fungerar, säger ordförande Lars Jonsson.

– Kommer vi att få lika mycket resurser till den typen av verksamhet? Skulle vi dra ner på den återfallsförebyggande verksamheten så tror jag att samhället skulle förlora på det, för då får vi en ond spiral med fler brottsoffer och fler som återfaller i brott.

Det skulle också påverka de medarbetare som arbetar med den återfallsförebyggande verksamheten, konstaterar han.

– För våra yrkesgrupper skulle det bli en väldig skillnad. De skulle tappa sin yrkesidentitet och professionen skulle urholkas. Om det bara handlar om att låsa in och förvara behöver man ju inga akademiker. Då är det en annan typ av arbete.

I Tidöavtalet har SD, M, KD och L även kommit överens om att straffrabbatten för unga över 18 år ska slopas

L

Lågkonjunktur, inflation, höga elpriser, Nato-inträdet och framför allt kampen mot den grova brottsligheten. När Ulf Kristersson läste upp sin regeringsförklaring från talarstolen i riksdagen radade han upp svåra utmaningar som Sverige står inför under kommande mandatperiod.

För att sätta stopp för den grova brottsligheten utlovas hårdare tag. Det ska satsas på fler poliser, utdömas dubblerade straff och införas nya påföljder

samt göras en kraftig utbyggnad av Kriminalvården.

– Genomförs de här förslagen så kommer Kriminalvården att få väldigt många fler klienter eller intagna, säger Fredrik Hjulström, socialpolitisk chef på Akademikerförbundet SSR.

Ulf Kristerssons nya regering

24 ministrar:

- 13 moderater
- 6 kristdemokrater
- 5 liberaler

Ministrar som styr

Socialdepartementet

- **Socialminister Jakob Forssmed (KD), socialtjänstminister Camilla Valtersson Grönwall (M), äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M) och sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson (KD).**

Justitiedepartementet

- **Justitieminister Gunnar Strömmer (M) och migrationsminister Maria Malmer Stenergard (M).**

Arbetsmarknadsdepartementet

- **Arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Person (L) och jämställdhets- och biträdande arbetsmarknadsminister Paulina Brandberg (L).**

Källa: Regeringen.se

och att en sänkning av straffmyndighetsåldern ska utredas. Det föreslås också att ungdomsfängelser ska ersätta de särskilda ungdomshem som Statens Institutionsstyrelse (Sis), har hand

om i dag. I stället för Sis ska alltså

Kriminalvården ansvara för de ungdomar som döms till slutna ungdomsvård.

Det är inte rätt väg att gå, menar anställda på Sis.

– Då ger vi upp om unga människors förändringsbenägenhet. Vi tror inte på att hårdare straff är lösningen på problematiken, säger Lena Henriksson, ordförande för Saco-S-föreningen på Sis.

Hon berättar också att många av medlemmarna på Sis är bekymrade över synen på de mest utsatta i samhället i Tidöavtalet.

– Regeringen måste lägga mer fokus på förebyggande arbete och låta Sis ha kvar LSU- och LVM-uppdragen, säger Lena Henriksson och syftar på lagen om slutna ungdomsvård och lagen om vård av missbrukare.

Fredrik Hjulström på Akademikerförbundet SSR är också kritisk till förslaget om särskilda ungdomsfängelser.

– För många av de här grupperna är det status att hamna i fängelset. Det står sannolikt högre i kurs i deras värld än vad Sis gör.

Men det finns delar i Tidöavtalet som Akademikerförbundet SSR ser positivt på. Det handlar till exempel om några av →

→ chefsekonom på Akademikerförbundet SSR, det mest positiva med maktskiftet.

Däremot tror han att många medlemmar är upprörda över regeringens miljöpolitik, till exempel det sammanlagda klimat- och näringslivsdepartementet. Han är kritisk till att miljödepartementet läggs ner till årsskiftet och att energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) blir chef över klimat- och miljöministern på det nya departementet.

– Närings- och miljödepartementet är ju den klassiska konflikten. Närings vill tjäna pengar. Miljö vill skydda klimatet, säger Simon Vinge.

Han tror också att regeringens vallöften om högkostnadsstöd mot stigande elkostnader och sänkta drivmedelspriser provocerar många.

– Det är subventioner som kommer gå till dem med högst inkomst och har en usel klimateffekt. Det är ett hån mot alla som installerat solpaneler och bergvärme. Det är ett hån mot alla dem som valt bort att köra med fossila bränslen, eller har valt att bo i lägenhet.

Han är även kritisk till att regeringen beslutat att slopa enprocentsmålet för svenskt bistånd. Biståndet frikopplas från BNI och regeringen vill nu fokusera på resultat i stället för utbetalningsmål. Under nästa år räknar regeringen med att spara in 7 miljarder kronor på det minskade biståndet.

I en kommentar skrev Akademikerförbundet SSR: ”Vi är besvikna, men inte förvånade.”

Lagändringar

Bland beskeden från nya regeringen:

Rättspolitik

- Kriminalvården expanderas.
- Möjlighet att hyra anstaltsplatser utomlands utreds.
- Särskilda ungdomsfängelser ska inrättas.
- Skärpta straff mot organiserad brottslighet.
- Straffreduktion för unga över 18 år tas bort.

Socialpolitik

- Socialtjänstlagen reformeras.
- Nationell social insatsstyrka.
- Elevhälsa ska förbättras och en elevhälsogaranti införs.
- Socionomutbildningen ska reformeras.
- LVU ska användas oftare.

Migrations-, integrations- och utrikespolitik

- Villkor för medborgarskap och invandring stramas åt.
- Asyllagstiftningen ska anpassas till en miniminivå av det som krävs enligt EU-rätten.
- Sverige ska ta emot 900 kvotflyktingar per år.
- Successiv kvalificering till svenska välfärdsförmåner ska utredas.
- Möjlighet att utvisa utländska medborgare på grund av bristande vandel ska utredas.

A-kassan är viktigare än någonsin.

Gå med i dag på akademikernasakassa.se

Akademikernas a-kassa är Sveriges största a-kassa. Hos oss är 750 000 akademiker med för att känna trygghet om det oförutsedda händer.

Som medlem i både Akademikernas a-kassa och Akademikerförbundet SSR har du dessutom en av marknadens bästa inkomstförsäkringar – den gäller även om du säger upp dig.

Läs mer på akademikernasakassa.se

Tvära

Stora förändringar väntar på Migrationsverket. Daniel Simmons märker av en trötthet hos kollegorna.
– Vi skulle verkligen behöva stabilitet.

kast skapar oro

Text: Stefan Karlsson Foto: Marcus Gustafsson

Daniel Simmons
arbetar fackligt
för Saco-S på
Migrationsverket.

H

Han packade väskan under valvakan och den 12 september, dagen efter det svenska valet, anlände Daniel Simmons och fem andra utredare i Migrationsverkets delegation till Turkiet.

Där träffade de 300 flyktingar som registrerats som kvotflyktingar av FN:s flyktingorgan UNHCR. Under två och en halv vecka utredde Daniel Simmons deras ärenden.

– Vi träffade många trötta individer som varit utsatta för krigets fasor i Syrien och fortfarande led fysiskt och psykiskt efter detta. Alla hade drabbats på olika sätt, men många hade förlorat anhöriga i bombningar eller liknande.

Omkring 200 av kvotflyktingarna beviljades till slut uppehållstillstånd i Sverige.

För Daniel Simmons var resan en både utmanande och spännande erfarenhet.

Men frågan är vad som händer med den här typen av uppdrag nu.

– Vi hörde ju vad som hände här hemma och blev lite fundersamma. Hur många sådana här resor blir det och hur kommer det se ut framåt?

I Tidöavtalet, SD, M, KD och L:s överenskommelse för den kommande mandatperioden, ägnas 19 av 63 sidor åt migration och integration. En oväntad punkt är förslaget att krympa antalet kvotflyktingar som får komma till Sverige från 2021 års rekordsiffra drygt 6 400 personer till 900 personer kommande år.

– Det var nog inte många som såg den förändringen komma och flera i personalen som togs på sängen. Det blir en omställning som definitivt kommer att märkas, säger Daniel Simmons.

Sedan årsskiftet arbetar han heltid som ordförande för Saco-S-föreningen i Region Nord, som omfattar 80 enheter på myndigheten, från Flen och Stockholm i söder till

"Migrationsverkets verksamhet påverkas av både politiken och omvärldsläget. Vi är som ett dragspel, först drar man in sedan drar man ut."

Daniel Simmons

Utbildning
Juridik, statsvetenskap och freds- och konfliktstudier

Arbetar
Handläggare, Migrationsverkets asylprövningsenhet

↑
Daniel Simmons är anställd på Migrationsverkets asylprövningsenhet i Uppsala, men jobbar fackligt sedan årsskiftet.

Boden i norr. Mycket har förändrats sedan han kom dit 2017.

– Migrationsverkets verksamhet påverkas av både politiken och omvärldsläget. Vi är som ett dragspel, först drar man in sedan drar man ut, brukar de som jobbat här länge beskriva det.

Många minns säkert omsvängningen under flyktingkrisen. "Öppna era hjärtan", välkomna flyktingarna som flyr över Medelhavet till Europa. Så uppmanade statsminister Fredrik Reinfeldt (M) i sitt sommartal 2014. Sedan förlorade Alliansregeringen valet, en röd-grön-regering tillträdde, flyktingkrisen kulminerade och den svenska asylpolitiken stramades åt. Den tillfälliga utlänningslagen som infördes 2016 förlängdes flera gånger och blev permanent förra sommaren.

– Jag kom in precis då när det började slå om. När vi drog ned kraftigt och inflödet av asylsökande minskade. Hela verksamheter lades ner på vissa orter och personal sades upp.

Nästa stora vändning kom när Vladimir Putin inledde sin invasion av Ukraina, vilket ledde till att EU:s massflyktsdirektiv aktiverades.

– Då började vi expandera igen. Bara i Stockholm så har vi rekryterat 200 anställda sedan kriget bröt ut. Vi har öppnat upp nya enheter och till och med tagit tillbaka vårt gamla kontor i Solna, som vi lämnade 2018, berättar Daniel Simmons.

– Vi skulle verkligen behöva stabilitet när det gäller migrationsrätten i Sverige. De senaste åren har det varit många häftiga rörelser. →

Daniel Simmons är handläggare på Migrationsverket i Uppsala. På fritiden är han engagerad i lokalpolitiken för Socialdemokraterna.

→ **Men någon större** stabilitet för den svenska migrationsrätten tycks inte vara i sikte. Statsminister Ulf Kristersson (M) utlovade, när han läste upp sin regeringsförklaring i oktober, "ett paradigmskifte för migrationspolitiken".

Tidöavtalet innehåller en rad förslag som ska göra det svårare för utländska medborgare att få uppehållstillstånd och medborgarskap i Sverige. Ett angivet mål är att regelverket ska utformas så att det inte tillåter mer än vad EU-rätten och internationella konventioner kräver.

Ett av de mest omdiskuterade är förslaget att utreda möjligheten att utvisa utländska medborgare på grund av "bristande vandel", det vill säga samöre med "kriminell organisation, nätverk eller klan, prostitution, missbruk, deltagande i våldsbejakande eller extremistiska organisationer eller miljöer som hotar grundläggande svenska värden", som det står skrivet i Tidöavtalet.

"Enligt förslaget ska man dra ned på offentliga biträden till en miniminivå. Biträdena är i dag vår främsta kontaktväg till de sökande."

– Det har blivit en snackis på kontoret. Hur ska det bedömas? Vi vill inte ha en situation där det görs olika bedömningar runt om i landet. Jag har fångat upp en hel del oro från våra medlemmar kring det.

En annan stor omställning är Tidöavtalets förslag att den enskildes rätt till ett offentligt bekostat biträde under asylprocessen ska ses över.

– Enligt förslaget så ska man dra ned på antalet offentliga biträden till en miniminivå. Det blir en utmaning och omställning för oss som arbetar med asylprövning om de sökande inte har rätt till stöd innan, under och efter utredningen. Biträdena är i dag vår främsta kontaktväg till de sökande.

Många anställda på Migrationsverket har varit med vid kraftiga nedskärningar och omställningar tidigare.

– Jag är orolig för att medarbetare börjar söka sig vidare. Då får de som är kvar en högre arbetsbelastning och sämre arbetsmiljö. Det tar ju tid att lära upp nya på asylprövningen, säger Daniel Simmons.

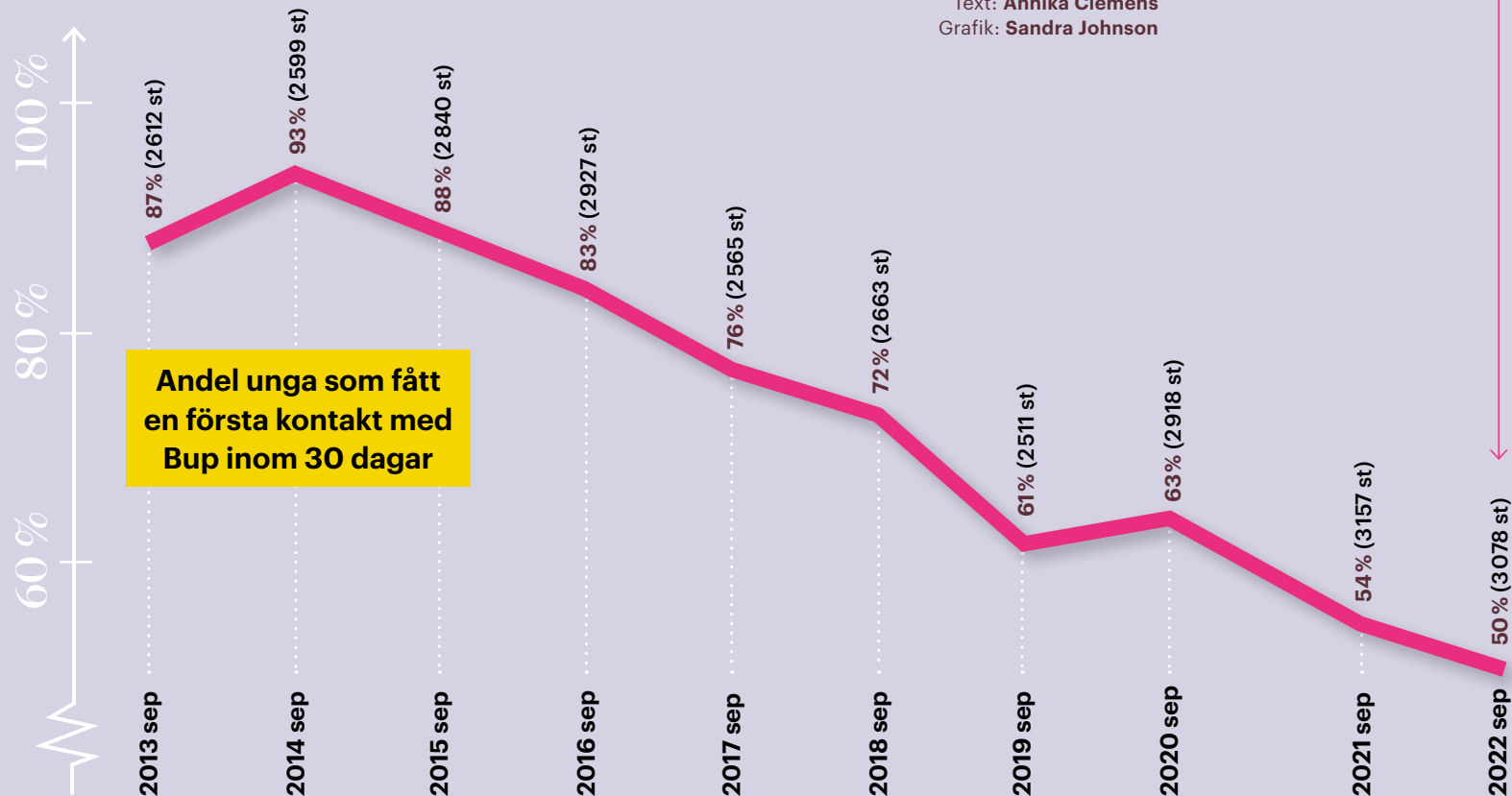
– Vi har jätteduktig personal som är van att jobba med en verksamhet som ställs om. Men jag börjar märka av en trötthet. Jag tror att väldigt många skulle önska någon sorts bredare politisk uppgörelse, så att vi vet, nu ser migrationsrätten ut så här i 10–20 år. ●

PSYKISK OHÄLSA

Barn fastnar i Bup-kön

Bara hälften av alla barn som söker hjälp på Bup får kontakt inom en månad. Nu lovar statsminister Ulf Kristersson kortare köer.

Text: Annika Clemens
Grafik: Sandra Johnson

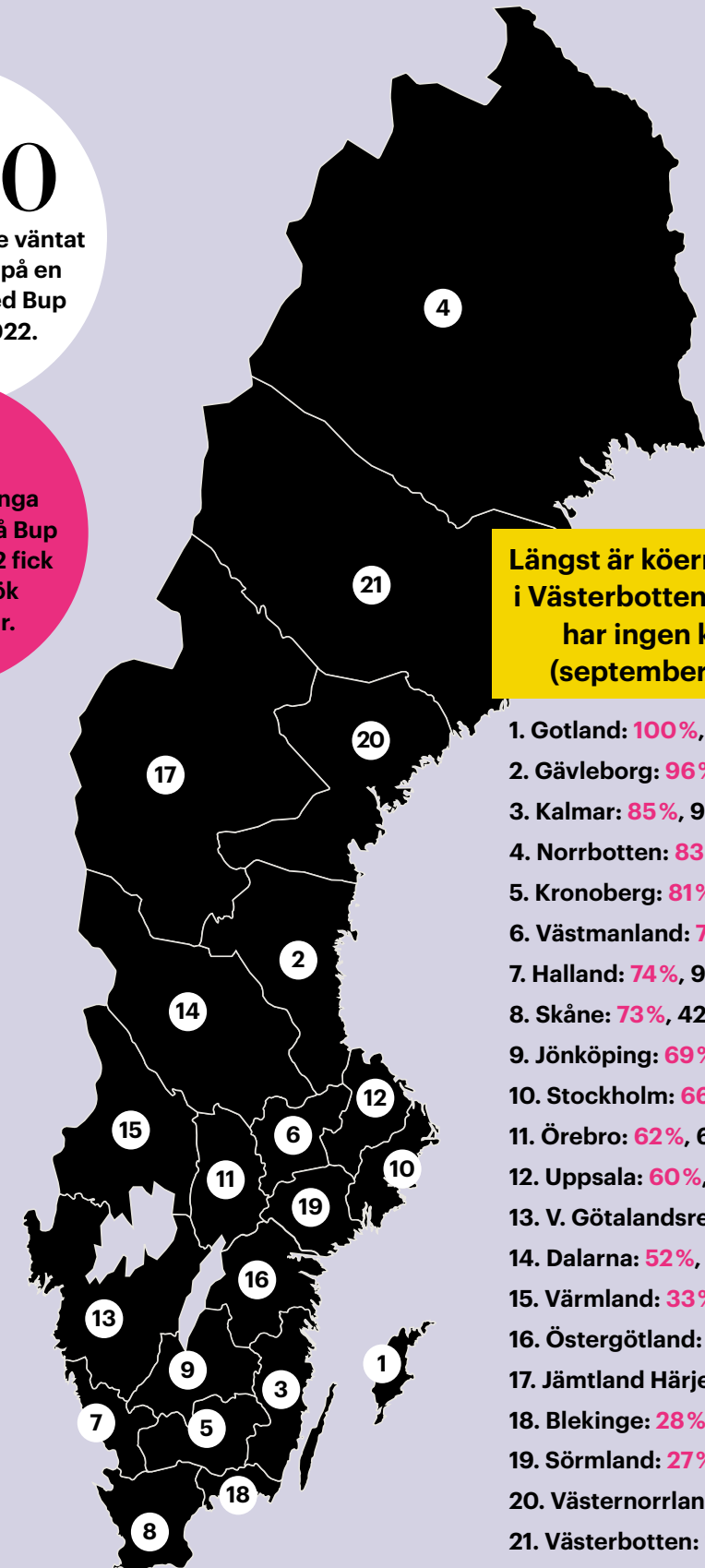
2320

barn och unga hade väntat mer än 90 dagar på en första kontakt med Bup i september 2022.

50

procent av de unga som sökte vård på Bup i september 2022 fick ett första besök inom 30 dagar.

Längst är köerna till Bup i Västerbotten. Gotland har ingen kö alls (september 2022)

1. Gotland: **100%**, <10 st
2. Gävleborg: **96%**, 64 st
3. Kalmar: **85%**, 90 st
4. Norrbotten: **83%**, 34 st
5. Kronoberg: **81%**, 61 st
6. Västmanland: **79%**, 82 st
7. Halland: **74%**, 90 st
8. Skåne: **73%**, 427 st
9. Jönköping: **69%**, 103 st
10. Stockholm: **66%**, 1006 st
11. Örebro: **62%**, 64 st
12. Uppsala: **60%**, <10 st
13. V. Götalandsreg.: **54%**, 407 st
14. Dalarna: **52%**, 125 st
15. Värmland: **33%**, 83 st
16. Östergötland: **31%**, 116 st
17. Jämtland Härjedalen: **30%**, 39 st
18. Blekinge: **28%**, 30 st
19. Sörmland: **27%**, 71 st
20. Västernorrland: **15%**, 63 st
21. Västerbotten: **14%**, 106 st

AI – frälsare eller förgörare?

Kommer AI-styrda robotar att ta jobben ifrån oss i framtiden? Förmodligen inte.

Text: **Anne Ralf Hållbus**
Foto: **Getty Images**

Det menar Karim Jebari, disputerad i filosofi med artificiell intelligens (AI) som forskningsämne.

– Det vi bör oroa oss för när det gäller AI är helt andra saker.

Karim Jebari är disputerad i filosofi vid Kungliga Tekniska högskolan 2014 och sedan dess forskare vid Institutet för framtidsstudier.

Han undersöker bland annat sociala konsekvenser av ny teknologi och menar att många av oss har en övertro på AI som det finns goda skäl att göra upp med – oavsett om vi tror att den kan frälsa mänskligheten eller förgöra den.

– I framför allt de sekulära delarna av västvärlden har teknologin fått den roll som religionen fyllt historiskt sett. Teknologiska framsteg fyller oss med förtröstan och hopp om framtiden, säger Karim Jebari.

En konsekvens av det, menar han, är att vi tenderar att tillskriva tekno-

logi som vi inte riktigt begriper alldeles för starka egenskaper:

– Vi har läst science fiction-böcker och sett Star Wars-filmer på bio och använder ord för att beskriva vad en robot kan utföra som handlar mycket mer om vad vi läser in än vad den faktiskt utför.

Karim Jebari exemplifierar med sin robotdammsugare därhemma, som han döpt till Baxter. På frågan vad Baxter utför skulle Karim Jebari svara ungefär ”att dammsuga och städa min lägenhet”. Men i själva verket kan man inte påstå att Baxter städar. Roboten som styr dammsugaren plockar inga strumpor eller ställer saker i ordning.

– Det Baxter gör är att slumpmässigt röra sig framåt i en riktning tills ett objekt är i vägen varpå Baxter backar tjugo

centimeter och rör sig i en annan slumpmässig riktning.

Baxter tänker inte att ”där tog jag en dammrätta, se så fint det blir!”. Men många av oss, till och med de som säljer robotdammsugare, skulle beskriva det Baxter utför i så generösa ordalag.

Det gör, menar Karim Jebari, att vi förväntar oss för mycket av AI. Att vi blir förvånade när Baxter har missat att dammsuga stora delar av lägenheten och fastnat i ett hörn, eftersom den algoritmen som styr honom säger att efter tre krockar med samma föremål ska han sluta försöka.

– Jag menar inte att det här mystifierande språket kring AI är moraliskt fel. Men det gör att vi tror att AI-styrda föremål tänker på ett sätt som de inte har förmåga till.

Med andra ord: AI är inte så märkvärdig som många vill göra den till. Och den är fortfarande extremt smal, understryker Karim Jebari.

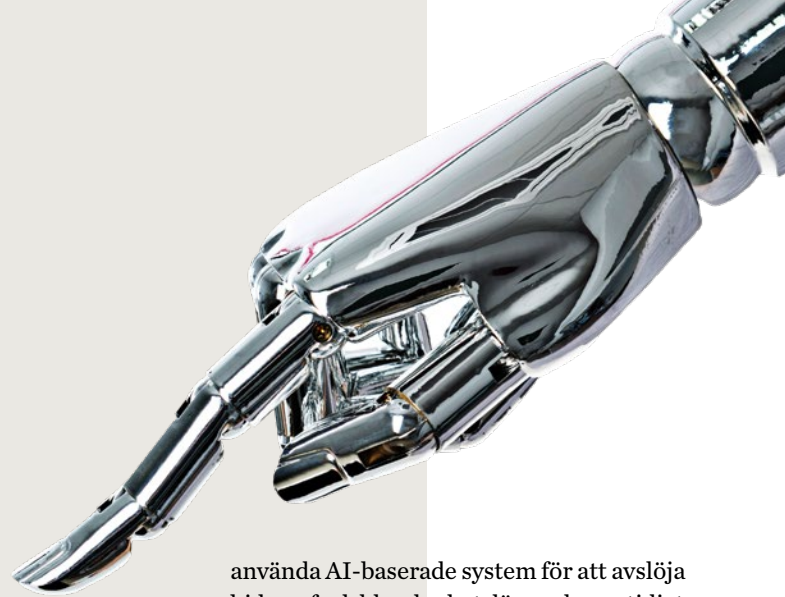
– Den kommer förvisso att bli bättre och bättre, men min kvalificerade gissning är att den stora superintelligensen som många väntar på inte kommer – åtminstone inte inom de närmaste århundradena.

– Sedan är det mycket möjligt att vi kommer att få andra AI-paradigm i framtiden, som är mycket mer kapabla än dem vi ser idag. Kvantdatorer, till exempel, som många säger är framtidens grej – även om vi fortfarande inte vet hur de kommer fungera i praktiken.

Ofta framhålls risken att AI ska göra allt fler människor arbetslösa som den största anledningen till oro. Men Karim Jebari tycker att det är andra saker vi ska vara rädda för.

– Jag tror inte risken är stor →

→ att AI kommer användas för att ta bort människor ur arbetslivet. Däremot kan den komma att öka produktiviteten på ett sätt som är avhumaniserande. Det kan man se inom handeln redan idag. Forskning i USA visar att i de varuhus där man har kommit längst med att införa robotar är antalet arbetsskador tre gånger så stort som i andra varuhus. Robotarna driver upp arbetstempot så mycket att folk skadar sig.

Karim Jebari ser också en risk i hur information som hämtas in genom AI används och tar den globala e-handelsjätten Amazon som ett exempel:

– Amazon använder AI för att motverka att anställda ska gå med i facket. De låter botar söka igenom människors sociala medier och sparkar folk som nämner fackrelaterade ord.

En annan risk Karim Jebari ser är att AI används i offentliga system som fungerar dåligt så att människor kommer till skada, vilket kan underminera tilliten till välfärdsstaten. Ett exempel är vad som hände 2016 i USA när man i en delstat beslöt sig för att

"I de varuhus där man har kommit längst med att införa robotar är antalet arbetsskador tre gånger så stort som i andra varuhus."

använda AI-baserade system för att avslöja bidragsfusk bland arbetslösa och samtidigt passade på att sparka arbetsförmedlare för att spara pengar.

– Systemet fungerade inte, en massa oskyldiga människor anklagades för fusk och blev återbetalningsskyldiga. När felet uppdagats och de fick upprättelse var det för sent. De hade blivit av med både hem och arbete, säger Karim Jebari.

Det finns också en könsrollsaspekt på AI som man bör hålla i huvudet.

– De flesta programmerare och ingenjörer är män. Och det är inget fel i det, men det kan leda till att när man introducerar AI på en arbetsplats ändrar man också vilka medarbetare man har. Maktförhållandena förändras. Det behöver inte vara dåligt, men är något man måste förhålla sig till. Om de som sysslar med AI inte har koll på verksamheten på arbetsplatsen kan det bli problem.

EU har tagit fram riktlinjer för "en god utveckling av AI", med sju punkter om sådant som transparens, mångfald och socialt välmående. Är det ett slag i luften eller kan de få genomslag?

– Jag tror faktiskt att de kan fylla sitt syfte. Det är jättesvårt att reglera de här sakerna på ett bra sätt, men någonstans måste man börja. Jag tror EU:s riktlinjer är ett bra första steg, även om det inte kommer att leda till att AI fungerar perfekt. ♦

Har du råkat bli chef?

Din roll som chef är speciell – du är både anställd och företrädare för arbetsgivaren. Därför har vi Svensk Chefsförening som kan chefsfrågor och ger stöd till dig som är chefsmedlem.

**KOM IHÅG
ATT MEDDELA
OM DU BLIVIT
CHEF**

Ett tryggt och kunnigt chefsfackligt stöd. Du får särskilt stöd i frågor om arbetsrätt, lön och chefsrollen. Alla våra chefsförhandlare har egen chefserfarenhet och företräder bara dig som är chefsmedlem hos oss.

Utveckling, karriär och omställningsstöd. Oavsett om du vill vidareutvecklas där du är, själv ta steget eller tvingas röra dig vidare så får du professionell, individuell rådgivning som en del av ditt medlemskap.

Förbundets inkomstförsäkring gäller som vanligt. Inkomstförsäkringen ingår i medlemskapet och kompletterar ersättningen från a-kassan. Den ger upp till 80 % av månadslöner upp till 100 000 kronor. Vår inkomstförsäkring gäller även om du säger upp dig själv. Dessutom ingår professionell karriärcoachning.

Utbildningar som utvecklar chefer. Fyll på kunskap och inspireras på våra populära utbildningar, seminarier och chefsfrukostar. Alltid kostnadsfritt för dig som är medlem.

Chefstidningen i din brevlåda. Du får vårt prisbelönta ledarskapsmagasin Chefstidningen utan extra kostnad.

Läs mer om Svensk Chefsförening och vår verksamhet på akademssr.se/chef

Hur blir jag medlem i Svensk Chefsförening?

Du som är medlem i Akademikerförbundet SSR och står registrerad som chef blir också medlem i Svensk Chefsförening – automatiskt och utan extra kostnad. Förutsättningen är att förbundskansliet får reda på att du jobbar som chef.

Du har väl meddelat förbundet att du blivit chef?

Om inte kan du ändra dina uppgifter på akademssr.se/mina-sidor eller via QR-koden.

Svensk
Chefsförening

EN DEL AV AKADEMIKERFÖRBUNDET SSR

Omregistrera dig här

Jill Clavell pendlar från
hemmet i Västerås till
Försvvarshögskolan
i Stockholm.

I en orolig omvärld är det viktigt att
kunna leda i kris. Jill Clavell gillar
förändringar och hoppade på en
utbildning på Försvvarshögskolan.

Text: Tim Andersson
Foto: Linus Sundahl-Djerf

Ny karriär

runt hörnet

Jill Clavell

Utbildning

Beteendevetenskap. Entreprenörsprogrammet. Läser master i Kris, säkerhet och beredskap på Försvarshögskolan i Stockholm.

Arbetar

Sektionschef på Arbetsförmedlingen i Västmanlands län (tjänstledig).

– Är man galen?!

Jill Clavell skrattar och slår ut med händerna över den överdimensionerade koppen kaffe.

– Eller bara driven?

Hon pluggar andra året på Kris, säkerhet och beredskap, en master i ledarskap på Försvarshögskolan i Stockholm, och är tjänstledig från jobbet som sektionschef på Arbetsförmedlingen i Västmanlands län. Att gå från en chefslön till fickpengar från CSN var utmanande.

Fast fickpengarna var bättre än ingenting – förra terminen tog hon ut det sista som hon hade rätt till, så nu är det spar-kontot som gäller.

Hennes man undrar nog när hon ska börja jobba igen, skojar hon. Och hennes gamla kollegor frågar henne vad allt det här egentligen ska vara bra för, och om det inte är dags för henne att komma tillbaka snart.

– Nej, konstaterar hon, jag är inte galen. Alla säger att de gillar förändringar, fast det egentligen är väldigt få som faktiskt gör det. Men jag gillar verkligen förändringar – och att förändras. Det här är en egoresa.

Vi befinner oss på ett kafé mitt i gångtunneln på T-centralen i Stockholm. Utanför rinner den eviga strömmen av människor fram, men i dag hade Jill Clavell möjlighet att vika av från den en stund innan hon måste ta tåget tillbaka till Västerås, där hon bor.

Annars är det fullt upp. Visst har hon pluggat förut, beteendevetenskap, men inte på masternivå, och inte med uteslutande engelsk kurslitteratur.

– Det tog ett tag innan jag fattade vad ”ledarskepp”, ”leadership”, egentligen betydde!

De kursare som kommer direkt från en kandidatexamen har det kanske lättare med studietekniken, konstaterar hon. Men hon har en stor fördel framför dem: erfarenhet. Hon har varit på Arbetsförmedlingen sedan 2009, och som chef sedan 2015.

Och när det gäller kriser har hon fått sin beskärda del. Som sektionschef på Arbetsförmedlingen har hon bland annat ansvarat för den så kallade ”öppna kundytan”, det servicecenter dit kunder kunde komma och få hjälp att söka jobb. När myndigheten kraftigt bantades för några år sedan stängdes det ned.

– Och inte nog med det: mitt i röran kom pandemin ...

Arbetsförmedlingen bedömdes vara en samhällskritisk verksamhet, och skulle därför hålla öppet. Man möblerade om för att hantera smittan, och en säkerhetsvakt stod utanför och såg till att människorna som köade till myndigheten hade två meter mellan sig.

Arbetsmiljö:

”Arbetsmiljön är super-viktig, och en bra arbetsmiljö inkluderar sådant som gott ledarskap, bra arbetsförutsättningar, och en tillåtande kultur. När man kliver in på ett kontor så gör man det som människa, med allt vad det innebär. Det måste man ha respekt för.”

1977
Sverige

Kommer till Sverige som sexåring, och känner sig utanför i ett land som inte har mycket av integrationspolitik.

1994
Startar eget

Åker till Sälen och startar klädbutik med sambon och ett annat par. "Det slutar med att alla blir jätteförbannade på varandra, men det lär mig mycket om arbetslivet, inte minst vikten av att vara modig."

1999
Skilsmässa

När hennes dotter är ett år väljer hon att separera från dotterns pappa. Samtidigt som hon studerar. "På något sätt fick jag ändå ihop det."

2001
Examen

Tar en fil.kand. i beteendevetenskap. Året efter gör hon klart entreprenörsprogrammet på Mälardalens högskola, där projektledarskap och affärsutveckling ingår.

2015
Chef

Efter tre år som arbetsförmedlare blir hon sektionschef på Arbetsförmedlingen i Västmanlands län.

2021
Studier

Börjar studera Kris, säkerhet och beredskap, en master i ledarskap på Försvarshögskolan i Stockholm.

Halsband

"Halsbandet har en amulett som föreställer en thailändsk gudinna. Jag tror att hon symboliserar visdom och lycka. Det är en gåva från min mor, som påminner mig om min bakgrund och vikten av att vara grundad i den man är."

– Jag funderade på om vi inte bara kunde avveckla den öppna kundytan med en gång, men det fick vi ju inte. Så det var lite: "Jaha, så vi ska hålla ut, för att snart stänga ned? Hur ska jag nu föra ut det här budskapet på ett bra sätt, så att alla vill jobba?"

Den nya situationen kunde också skapa konflikter. Medan en del medarbetare var så rädda för smittan att de inte ville fortsätta arbeta på kundcentret, upplevde andra – kanske med bakgrund i länder där ännu allvarligare kriser råder – att rädsla och restriktioner var överdrivna.

Det var här, med varsel och uppsägningar på sitt bord, som Jill Clavell blev intresserad av krishantering.

– Min inre process satte igång. En sak som jag insåg var att man måste vara otroligt närvarande som chef. Om det finns en stor tillit kan man nästan ge vilket budskap som helst. Jag har sett det som min roll att ge de medarbetare som måste sluta en bra referens och kanske öppna en ny dörr.

Så vad fick henne till Arbetsförmedlingen från första början? Hon skrattar. Vid ett tillfälle för många år sedan var hon där för att själv söka jobb, och sade till arbetsförmedlaren: "Jag skulle vilja göra det som du gör."

Och så blev det. Till en början hade hon rollen som utredare, med uppgiften att lotsa personer under "arbetslivsinriktad rehabilitering" till arbete.

– Vi hade en utredningsavdelning där vi skulle observera de här personerna för att se hur länge de klarade av att vara i praktiska moment, som att borra till exempel. Vi mätte tiden för arbete i relation till nödvändig paus. På den tiden fanns det pengar i myndigheten ...

Samhällsintresserad var hon dock långt innan hon började på Arbetsförmedlingen. Hon kopplar det till sin bakgrund. Jill Clavell kom till Sverige från Thailand när hon var sex år, och minns fortfarande omställningen tydligt.

– Jag har upplevt ett annat land, utan trygghetssystem som här och uppbyggt på helt andra premisser. Där måste man förlita sig på familjen. Jag har kunnat jämföra med Sverige och konstatera att vi har det väldigt bra här.

Med kulturbytet kom också ett utanförskap. Hon minns hur hon såg gräsmattor och undrade vad poängen var

Skor

"Det gäller att stå stadigt, att minnas varför man gör alla de val man gör, och att vara en förebild. Jag vill vara en förebild generellt, men kopplar det ofta till mina barn – de här skorna är barnskor: min dotter hade dem för ungefär 25 år sedan."

→ med kala, gröna ytor. Hon var den enda i klassen med utländsk bakgrund.

– På den tiden fanns ingen integration, det var bara: ”Här kommer en unge som inte kan svenska – in med henne på förskolan.” Man kände att man var annorlunda, men det blev ett driv: Jag ska ta mig tusan lära mig svenska! Jag såg Agnetha Fältskog och kände att det där är the shit, jag skulle vilja bli som hon. Det blev väldigt viktigt för mig att tillhöra.

Den här erfarenheten har hon haft användning för i arbetet, berättar hon. Dels i relation till kunder, men också i sitt ledarskap. Den som har varit i kylan och lyckats ta sig in i samhällsgemenskapen har förvärvat värdefulla förmågor.

– Har man upplevt utanförskap vet man hur det känns att få tillit, och hur man skapar den. Hur får jag den andre att känna att jag är en varm person, inte en fiende, utan att använda ord? Det tror jag att jag har varit bra på att förmedla genom känsla, och genom att veta när det är dags att vara tyst och låta den andre äga sin situation.

För att man som ledare ska kunna hantera verkliga kriser krävs dock mer än värme och närvaro, säger hon. Man måste förstå sådana krassa saker som hur man skapar hållbara ledningssystem och reservrutiner; hur man prioriterar under stress; och hur man hanterar situationen när den mest dominante personen kliver fram och vill ta över. Allt det lär hon sig nu.

Utbildningen är bred. Krisbegreppet är nämligen applicerbart på mycket, konstaterar hon, och relevant för en tid där problemen i världen hopar sig.

– Det är aktuellt för mer än bara blåljusmyndigheter. Kriser kan utgöras av

Mina 3 bästa val

Tjänstledigt: ”Att få lära sig nya saker – det är något av det viktigaste i livet för mig. Det har alltid varit en drivkraft och var så också nu, när jag valde att ta tjänstledigt och börja plugga.”

Thailand: ”Första gången jag tog tjänstledigt var 2007, då jag flyttade till en ö i Thailand för att lära mig thailändska. Jag hade då sorgligt nog förlorat mycket av språket.”

Chef: ”När jag kom tillbaka från Thailand var det en chef som ringde och ville ha tillbaka mig som arbetsförmedlare. På ett villkor, svarade jag: ’Om jag får chefsutveckling.’”

allt från flyktningvågor och skolskjutningar till klimatrelaterade saker. Och de sprider sig snabbt: Något händer i USA, och så blir det ett Metoo-flöde till Sverige med demonstrationer och protester.

Att hon ställer upp på den här intervjun är för att hon vill uppmuntra andra att vidareutbilda sig. Det behöver inte ruinera en: Hon har nyss varit i kontakt med Trygghetsstiftelsen om ett omställningsstudiestöd.

Och det man ändå tillfälligt förlorar i inkomst väger lätt mot det man vinner – både på ett personligt plan och ett professionellt.

Apropå professionellt: Kommer hon att återvända till sin gamla arbetsplats efter examen? Hon trivdes där, säger hon. Men hon ville förändras. Om hon inte får en möjlighet att använda sina nya kunskaper kanske hon söker sig vidare, även om det vore vemodigt.

– Det är ungefär som ett partnerskap: Om man själv börjar utvecklas gäller det att den andre utvecklas tillsammans med en. Annars blir det ingen bra utväxling. ◆

Lön:

”Jag har vänner som jobbar privat, på bank till exempel, och de säger: ’Du måste komma över till det privata på grund av lönerna.’ Visst ska man få betalt för sitt arbete, lönen ska vara skälig, men för mig har den alltid varit sekundär. Jag tycker att det känns fint att arbeta i det offentliga.”

FYRA FILMER OM HOT OCH VÅLD

INGEN SKA
UTSÄTTAS FÖR
HOT ELLER VÅLD
I SITT ARBETE

Fyra filmer som skildrar fyra olika exempel på hot och våld i arbetslivet. Filmerna kan användas för att starta diskussioner om hot och våld på din arbetsplats eller i din förening. Till varje film finns information om vad som gäller, arbetsgivarens ansvar, checklistor och vägar till mer information.

Läs mer och se filmerna på akademssr.se/hotochvald

Akademikerförbundet SSR

Vi svarar

ARBETSMILJÖ

Hörsel- och synproblem – vad gäller på jobbet?

Daniel Hjalmarsson

Utvecklingsstrateg
Akademikerförbundet SSR

Helin störs alltmer av bullret i skolan där hon jobbar. Dessutom har synen försämrats. Vad är arbetsgivaren skyldig att göra?

Foto: Sandra Johnson

Detta har hänt

Helin har arbetat länge i skolans värld och bullermattorna har ständigt varit närvarande. Arbetet med elever, samt med kollegorna i ett mindre kontorslandskap underlättar inte hennes hörselproblem. Dessutom har synen märkbart försvagats på sistone, eller har belysningen blivit sämre? Dialogen med närmaste chef gav inget resultat och Helin har vänt sig till förbundets rådgivning för mer stöd i frågorna.

Detta gäller

Arbetsmiljölagen är en ramlag och många av de krav som ställs på en god arbetsmiljö regleras i stället i föreskrifter. För terminalglasögon gäller Arbetsmiljöverkets föreskrifter om bildskärmsarbete (AFS 1998:5). De nya glasögonen ska vara arbetsredskap och innebär inga kostnader för arbets-

EU:s ramdirektiv om arbetsmiljö

Ramdirektivet om arbetstagarers säkerhet och hälsa i arbetet antogs 1989 och är en milstolpe när det gäller förbättrad arbetsmiljö. Det innehåller minimikrav för säkerhet och hälsa i hela EU, men ett land kan införa strängare bestämmelser.

tagaren. Arbetsgivaren betalar både synundersökningen och för grundutförande av terminalglasögon. Väljer arbetstagaren dyrare bågår får hen vara beredd att betala dessa själv.

Buller, bullerexponering och störande ljud regleras i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om buller (AFS 2005:16) där det bland annat framgår att "arbeten skall planeras, bedrivs och följas upp så att bullerexponeringen minskas genom att bullret elimineras vid källan eller sänks till lägsta möjliga nivå." Därtill ska arbetsgivaren undersöka arbetsförhållandena och bedöma riskerna till följd av exponering för buller i arbetet. I paragraf 16 slås fast att en hörselundersökning inte ska medföra några kostnader för arbetstagaren.

Om terminalglasögon och hörselundersökningar blir en tvistefråga finns →

Rådgivningen

Hjälper dig med allt ifrån arbetsrätt till lönefrågor. Mer info på Akademssr.se

"Anpassningar som kan behöva göras i arbetsmiljön är lättast att ta i dialog med sin chef."

→ även stöd i ett av EU:s ramdirektiv om arbetsmiljö (Artikel 6.5 direktiv 89/391/EEG) som omfattar en allmän bestämmelse om att åtgärder som rör säkerhet, hygien och hälsa i arbetet under inga förhållanden får medföra några kostnader för arbetstagarna.

Ytterligare Anpassningar som kan komma att behövas för en individ regleras i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsanpassning (AFS 2020:5).

Så får du hjälp

Prata med närmaste chef om du har ögonbesvär när du jobbar vid bildskärm. Begär en synundersökning för att se om du har behov av terminalglasögon.

Detsamma gäller vid buller – samtal med närmaste chef och skydds-

ombud om den aktuella situationen. Här ska mätningar i anslutning till en riskbedömning göras, men en dialog om Anpassningar av skol- och/eller kontorsmiljön behöver också föras. För detaljer och riktvärden hänvisas till de aktuella föreskrifterna. Den förmodade redan förvärvade hörselnedsättningen kanske är att klassa som en arbetsskada? Det behöver i så fall anmälas till den instans där arbetsskador hanteras, vanligtvis Afa och Försäkringskassan. Om du inte vet var du ska anmäla arbetsskador kan du alltid rådfråga ombudsmännen på förbundets rådgivning.

Anpassningar som kan behöva göras i arbetsmiljön är lättast att ta i dialog med sin chef, ta gärna med ditt skyddsombud eller en fackligt förtroendevald. Använd Arbetsmiljöverkets, för frågan relevanta, föreskrifter som stöd för samtalet.

Så gick det

Helin har med hjälp av stöd från kollegorna fått till en ommöblering i kontorslokalerna och ljudabsorbenter har satts upp. Det hjälper delvis eftersom ljudet inte studsar lika mycket, men någon ljudarkitekt har ännu inte konsulterats. Skyddsombudet, med stöd av förbundets ombudsman, driver på i frågan om bullermätning. Arbetsgivaren menar dock att detta är en större fråga än bara kontorslokalerna. Helins terminalglasögon är utprovade och uthämtade efter ett samtal med chefens chef som visste mer om gällande arbetsmiljör regler. ●

Allt det här ingår i ditt medlemskap

Kollektivavtal och lokala företrädare. Vi förhandlar fram kollektivavtal, ibland tillsammans med andra fackförbund. Vår stora lokala organisation ger dig närhet till kompetenta fackliga företrädare.

Råd och stöd från våra ombudsmän. Vår rådgivning ger dig snabba svar på arbetsrättsliga frågor och råd om anställningsavtal, lönerådgivning med mera. Vi har också särskild rådgivning för chefer och egenföretagare. Rådgivningen har öppet 08.00–17.00 på vardagar. Telefonnumret är 08-617 44 00.

Vår inkomstförsäkring. Inkomstförsäkringen ingår i medlemskapet. Den kompletterar ersättningen från a-kassan upp till 80 % av månadslöner upp till 100 000 kronor. Vår inkomstförsäkring ger ersättning även om du säger upp dig själv. Dessutom ingår kvalificerad karriärcoachning. Kom ihåg att du måste vara med i a-kassan för att kunna få ersättning från inkomstförsäkringen.

Försäkringar. Teckna prisvärda försäkringar med rabatt hos Akademikerförsäkring och Folksam. Som ny yrkesverksam medlem i förbundet får du fyra bra försäkringar kostnadsfritt i tre månader hos Akademikerförsäkring.

Lönestatistik. Du har tillgång till Saco Lönesök där du kan ta fram detaljerad lönestatistik och jämföra löner. Du får även personlig lönerådgivning från våra ombudsmän.

Karriärutveckling. Vi hjälper dig att formulera ansökningshandlingar, ger stöd inför intervju och löneförhandling samt karriärcoachning. Du får inbjudningar och rabatter på seminarier och yrkeskonferenser.

Rabatt på bolån och banktjänster. Du får medlemsrabatt på bolån och andra banktjänster.

Tidskrifter. Du får vår prisbelönta medlemstidning Akademikern. Om du är chef, personalvetare eller egenföretagare får du även Chefstidningen. Du får kraftig medlemsrabatt på Socionomen och flera andra tidskrifter.

Fritidshus. Hyr våra populära fritidshus och lägenheter i Cagnes-sur-Mer utanför Nice på franska rivieran, i Fuengirola på spanska solkusten och i Klövsjö i Jämtlandsfjällen.

Pensionsrådgivning. Du får kostnadsfri pensionsrådgivning av Folksams pensionsexperter.

Vill du ha rådgivning? Gå in på svardirekt.akademssr.se eller ring 08-617 44 00

Medlemsavgifter per månad, exklusive a-kassa. Avgifterna gäller från 1 juli 2015.

Ordinarie avgift, arbetar mer än halvtid	260 kronor	Eget företag (serviceavgift för eget företag tillkommer med 380 kronor inkl moms)	83 kronor
Deltidsarbetande, 50 % eller mindre	198 kronor	Anställning halvtid eller mindre + eget företag (serviceavgift för eget företag tillkommer med 250 kronor inkl moms)	198 kronor
Nyexaminerad med anställning, max två år efter avslutad grundutbildning	135 kronor	Utländsk anställning och arbetar utomlands	94 kronor
Introduktionsmedlem, max två år	135 kronor	Pensionär	73 kronor
Doktorand	146 kronor	Etableringsmedlem	100 kronor, engångsbelopp
Föräldraledig, sjukskriven, studieledig mer än tre månader (anställda)	112 kronor	Student	100 kronor, engångsbelopp för hela studietiden
Arbetsökande 100 %	94 kronor		

Om du är medlem i Akademikernas a-kassa tillkommer 130 kronor/månad.

Du betalar väl med autogiro? Ett enkelt sätt att spara miljön! Anmäl dig på akademssr.se/autogiro

Snart införs avgift på 35 kronor för pappersfaktura. Du behöver inte betala fakturaavgift om du betalar med autogiro eller e-faktura.

Glöm inte att meddela ändrad anställning, arbetslöshet, föräldraledighet, långtids-sjukskrivning osv – vi får ingen sådan information automatiskt från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller a-kassan. Det är viktigt för att du ska få rätt service och rätt medlemsavgift. Inga avgifter betalas tillbaka retroaktivt.

Har du frågor om ditt medlemskap, avgifter eller liknande? Kontakta oss på 08-617 44 00 eller medlem@akademssr.se.

Logga in på Mina sidor och kontrollera dina uppgifter

Facklig tid på jobbet

Så mycket arbetstid har du rätt att lägga på fackligt arbete.

Text: **Annika Clemens**

Källa: Akademikerförbundet SSR, förtroendemannalagen

Styrs i lagen

Hur mycket arbetstid du får lägga på fackliga uppdrag styrs av förtroendemannalagen. Som förtroendevald ska du vara utsedd av medlemmarna eller av förbundet centralt. Du ska också vara anmäld till arbetsgivaren.

Övertidsersättning

Vid större omorganisationer kan behovet av facklig tid vara större. Du har rätt till övertidsersättning eller annan ersättning om du inte hinner utföra uppgifterna på ordinarie arbetstid och om det beror på arbetsgivaren att den fackliga verksamheten förläggs till annan tid än ordinarie arbetstid.

Rätt till skälig tid

Du har rätt att använda "skälig tid" av betald arbetstid för att utföra dina fackliga uppdrag. Hur mycket det är beror på arbetsplats, hur många medlemmar som finns där och kan förändras över tid.

Val på lunchen?

Att förbereda förhandlingar, förhandla och gå utbildningar får du göra på betald arbetstid. Däremot det som kallas internt fackligt arbete, exempelvis medlemsrekrytering och fackliga val, får inte göras på betald arbetstid. Ett tips är därför att hålla exempelvis möten för den lokala föreningen på lunchtid.

Hel- eller deltid

I större kommuner och regioner är det möjligt att få fortlöpande facklig tid och vara tjänstledig på del- eller heltid för att utföra fackligt arbete. Även på andra stora arbetsplatser finns möjligheter att arbeta fackligt på hel- eller deltid, ofta efter överenskommelse med arbetsgivaren.

AVTAL

Synpunkter från golvet viktiga i avtalsrörelsen

Ett intensivt arbete pågår just nu inom privat sektor när vårens avtalsförhandlingar förbereds. Flexpension, lön och arbetsmiljö är några frågor som kommer upp när ombudsmän med sina respektive delegationer från olika Saco-förbund kartlägger vilka förändringar i kollektivavtalen medlemmarna vill ha.

– Syftet är att fånga upp yrkanden från golvet, det vill säga arbetstagarnas krav och synpunkter på vad som behöver förbättras i kollektivav-

talen. Förutom lönefrågor kan det handla om till exempel frågor kring arbetsmiljö, arbetstid, föräldradeltid och friskvård, säger Maria Johansson, biträdande förhandlingschef på Akademikerförbundet SSR.

Totalt omfattas cirka 260 000 av Saco-förbundens medlemmar av avtal inom privat avtalssektor. Akademikerförbundet SSR är med i Saco-P och på de olika avtalsområdena samarbetar ofta Saco-förbunden i olika partskonstellationer. Motparterna finns inom bland annat Almega, Fremia, Arbetsgivaralliansen och Svenska Kyrkan.

– Vi är parter på ungefär 25 avtal, och de flesta går ut i vår. Viktiga frågor för oss är till exempel fortsatta avsättningar till flexpensionen, vilket innebär att arbetsgivaren betalar in extra pengar till tjänstepensionen och att man kan få möjlighet

Text: Therese Johansson Illustration: Getty Images

att gå ned i tid i slutet av arbetslivet. Löneökningarnas storlek och avtalens längd är också en förhandlingsfråga. Det fackliga utgångsläget brukar vara ettåriga avtal, men om vi får tillräckligt bra förändringar kan vi tänka oss längre avtal. Andra frågor som alltid drivs är att man ska få reallöneökningar över tid.

Hur tänker ni kring lönehöjningar när inflationen är rekordhög?

– Vi förlitar oss på att Riksbanken sköter räntan så att inte inflationen drar i väg ännu mer, utan på sikt viker neråt. Men det är ett svårt ekonomiskt läge med stigande priser, energikris och krig i Ukraina. Tyvärr påminner det lite om pandemin då man sköt upp avtalsrörelsen på grund av det osäkra läget, säger Maria Johansson och fortsätter:

– Vi räknar därför med reallönesänkningar de närmsta ett till två åren. Samtidigt är det en delikat balansgång, för även om vi inte ska jaga inflationen måste lönerna hänga med någorlunda med tanke på att industrin och företagen fortfarande går bra. Men vi kommer att följa märket som industrins parter sätter.

Härnäst ska parterna inom industrin växla sina yrkanden för att i början av nästa år förhandla och slutligen bestämma nivån på löneökningarna – det så kallade märket som alla andra avtal ska rätta sig efter.

– När facken inom industrin presenterar sina yrkanden ser vi vad de gör för bedömningar. Det påverkar vår riktning framåt. Parallellt arbetar våra avtalsdelegationer tillsammans med ombudsmännen med att samla in de yrkanden som finns per avtalsområde, vilka sedan kompletteras med Akademikerförbundet SSR:s centrala avtalskrav. Det bildar en bra grund inför den fortsatta avtalsrörelsen. ♦

Utbilda dig i AKH-metoden och få konkreta hjälpmedel att bli tryggare under dina samtal med våldsutsatta kvinnor.

Med djupare kunskaper kan du ge bättre stöd. Våra utbildningar erbjuder strukturer och verktyg som hjälper dig att stötta kvinnor på ett tryggare och bättre sätt. När ditt fokus är att hjälpa andra, är vårt fokus att vägleda dig.

Utredning – Behandling – Akut

Vi är ett HVB-hem för familjer sedan 1986. Vi erbjuder en trygg och utvecklingsstimulerande miljö för både barn och vuxna. Och har så gjort i över 30 år men vi är inte nöjda med det utan jobbar hårt för att fortsätta utvecklas!

Nanolfsvillan är beläget centralt i Finnsång och har plats för 8 familjer som bor i egna lägenheter. Vi arbetar såväl med traditionella behandlingsplaceringar, utredningar som med kortare, flexibla placeringar.

Vi har idag ramavtal med 191 kommuner.

Besök www.nanolfsvillan.se eller ring oss på 0122-159 89 så berättar vi mer.

Inspiration för gymnasieelever

Saco studentmässa hålls i Malmö i början av december. Det är en mötesplats för alla som ska välja eftergymnasial utbildning.

Plats: Malmömässan
Datum: 7 dec

1 januari 2023: Sverige tar över ordförandeskapet i EU i ett halvår. Cirka 150 möten hålls i Sverige. Utöver ministrarna kommer runt 200 tjänstepersoner att leda olika arbetsgrupper.

Save the date!

Den 25 januari 2023: Internationella dagen.

SKR arrangerar evenemang där de som vill kan ta del av aktuella frågor i EU och internationellt som berör en kommun eller region. Tillfälle att utbyta erfarenheter.

Håll koll!

och läs mer i kalendern på Akademsr.se

(Före) Årsskiftet: Industrins parter lämnar yrkande inför 2023 års lönerörelse.

Workshop – ”hot, hat och våld”

SKR arrangerar föreläsning och gemensam diskussion under ledning av psykolog Alexander Tilly.

Datum: 17 januari

Bara för medlemmar!

Märkt med Bra Miljöval!

Hur bor du, egentligen?

Oavsett om du bor i hyresrätt, villa eller bostadsrätt får du nu medlemspris på din hemförsäkring. Och om livet svänger och du behöver ett starkare skydd är det enkelt att utöka försäkringen, också det med rabatt. Tillsammans med Akademikerförbundet SSR jobbar vi för att du alltid ska ha tillgång till bra och trygga försäkringar!

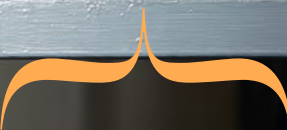
folksam.se/ssr

Folksam
För allt du bryr dig om

Posttidning B

Akademikern

Akademikerförbundet SSR
Box 12800 112 96 Stockholm

Politik
**Nya vändningar
med maktskiftet**

Psykisk ohälsa
**Långa köer till Bup
– här får barnen
vänta längst**

Karriär
**Gör sig redo för
att leda i kris**

